

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Emlékjeleket azért készít az ember, hogy önmagát és az időben utána jövőket is emlékeztesse valami fontosra, valami nagy dologra, valami magasztosra. Minden egyes fejfa egy ilyen emlékjel, ami emlékezteti a családot a szülők, nagyszülők és további felmenők életére, szeretetére. Van ebben a temetőben jó néhány olyan emlékjel, amelynek az üzenete túllép egy család határán. Szabó Gyula sírja a magyar kultúrát, képzőművészetet kedvelő és értő közösségnek fontos. Kármán József sírja a magyar irodalomkedvelők számára bír jelentőséggel. Sörös Béla sírja a felvidéki reformátusság emlékeztetét érinti, Ráday Pál pedig a magyar művelődéstörténet szempontjából fontos emlékeztető. Ebbe a sorba illeszkedik bele Duray Miklós sírja is. Tudjuk: „a víz szalad, a kő marad”. Ez a kő, ez a sírkő Duray Miklós közösségi munkájának áldozatvállalásának, nemzetszeretetének és nagy vágyának az emlékezte marad: ezt fogja hirdetni az utánunk jövő nemzedékeknek is. A közösségért való munkát, valamint az összefogás, az összetartás, a szövetség és az egység megkerülhetetlen fontosságát. Az összekapaszkodó kezek egyedüli értelmét. A sírkő karjai egymást tartják és nem a markukat. Fontos üzenet! Miklósról utaló, az ő szellemiségét és értékrendjét megidéző jelkép.

Nem volt tudatos, hogy ma – október 8-án – kerüljön sor erre a szomorú, ám mégis magasztos, ünnepi alkalomra. De ha már így alakította a jó Isten, akkor ne feledkezzünk meg a nap üzenetéről sem, hiszen 1938-ban, ezen a napon hozott egy határozatot a magyar kormány arról, hogy a Trianonban elvett területeket nem történelmi, hanem etnikai alapon követeli vissza a néhai Csehszlovákiától. 1970-ben ezen a napon kapott irodalmi Nobel-díjat Alexandr Szolzsenyicin és 1982-ben ezen a napon tiltották be Lengyelországban, a Szolidaritás szakszervezet működését. Én ezeket a történelmi eseményeket logikailag oda tudom kötni Duray Miklós emlékéhez munkásságához. Nemzet, kommunistaellenesség és szabadság, emberi és közösségi jogokkal.

Mielőtt elindulunk a temetőbe a sírhoz, szeretnék köszönetet mondani mindazoknak, akik hozzájárultak ahhoz, hogy ma le tudjuk leplezni ezt az alkotást. Köszönet az ötletgazdának, a kivitelező művészeknek, az önzetlen segítséget adó kezeknek, a tanácsadóknak és az anyagi segítséget, adományokat tevő magánszemélyeknek és intézményeknek. Köszönet Magyarország Kormányának, hogy 10 millió forinttal, 24.521 euróval támogatta az emlékjel elkészülését. Márciusban közadakozást hirdettünk, melynek eredményessége felől én teljesen biztos voltam. Egy percig sem volt kétely bennem az anyagiak tekintetében. Lelkiekben azonban magasabbra tettem a lécezt. Úgy gondoltam, hogy ez a közadakozás lehetőség lesz még azoknak is, akik egy időben nem értettek egyet Miklóssal, hogy tegyenek feléje egy gesztust. Valahol a lelkem mélyén arra számítottam, hogy hajdani politikai ellenfelei és azok, akik nem értettek egyet, élnek a lehetőséggel. Ebben a lelki vonatkozásban úgy látszik naiv voltam, vagy túl nagy volt az elvárásom. Ám nem záródott le semmi: továbbra is adott a lehetőség mindenkinek, hogy egy szál virággal megálljon Duray Miklós sírjánál egy emberi gesztusra, egy kegyeleti főhajításra. Duray Miklós emlékéhez méltónak tartom, hogy a közadakozás végösszege, meghaladta a magyarországi támogatás összegét. S ez nem mindennapos, nem természetes a Felvidéken. Hálás vagyok minden felvidéki, Kárpát-medencei és tengeren túli adományozóknak. Mindazoknak a magánszemélyeknek és jogi személyeknek, akik névvel, vagy név nélkül éltek a lehetőséggel és hozzájárultak ehhez a felvidéki magyar kegyeleti terv megvalósításához. A közadakozás során 26.600 euró gyűlt össze, így a teljes összeg 51.181 euró. A síron találunk majd egy kis táblát, egy QR kóddal. Ha ezt rendeltetésszerűen használják, akkor az ide látogatók egy Duray Miklós életrajzot olvashatnak és megjelenik a 203 adományozó – javarészt magánszemélyek és 40 jog személy – névsora is. Hiszem, hogy egy újabb emlékjjel, egy újabb kegyeleti helyszínnel gyarapodott a Felvidék. Sőt, sokkal több ez, mint egy síremlék, vagy egy szobor. Hiszen arra a valakire emlékeztet, aki ott lent fekszik. Egy emberre, aki férj volt, édesapa és testvér, közíró és politikus, emberjogi aktivista és nemzetpolitikus stratégia.

Isten áldja meg néhai Dr. Duray Miklós emlékét közöttünk, s mindazokat, akik ezt az emlékeztetést életben tartják, tisztelik és ennek az értékrendnek megfelelően élnek és cselekednek felvidéki magyar közösségünk és az egyetemes magyarság megmaradásáért és gyarapodásáért!

Dr. Somogyi Alfréd

